

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi

Muistio

1 (3)

18.3.2020

Eduskunnan hallintovaliokunnan pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta asiassa HE 1/2020 vp.

EK:n lausunto hallituksen esityksestä HE 1/2020 vp laiksi turvallisuusselvityslain ja ilmailulain 101 §:n muuttamisesta

Elinkeinoelämän Keskusliitto ("EK") kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa hallituksen esityksestä seuraavaa:

Yleistä

Esitys on turvallisuuden varmistamisen kannalta perusteltu. Ilmailu on turvallisuusmielessä kiistatta yksi kriittisimmistä toiminnoista, jonka turvallisuus on syytä varmistaa kaikissa olosuhteissa.

Suppeaa henkilöturvallisuusselvitystä koskeva muutos 21 §

Ek pitää esitystä sinällään perusteltuna, mutta kiinnittää huomiota Euroopan komission täytäntöönpanoasetuksen määräajasta seuraavaan erittäin haastavaan tilanteeseen koskien ehdotetussa 21 § 4a -kohdassa tarkoitettujen henkilöiden turvallisuusselvittämistä. Esityksessä mainitut noin 9 500 henkilöä on turvallisuusselvitettävä 30.6.2020 mennessä. Jos laki tulee voimaan luonnoksessa esitetyn mukaisesti viimeistään 1.5.2020, aikataulu on erittäin tiukka. Suojelupoliisi tekee vuosittain noin 60 000 turvallisuusselvitystä, joten lähes 10 000 uuden turvallisuusselvityksen tekeminen näin lyhyen ajan kuluessa vaikuttaa todennäköisesti niin, että muidenkin turvallisuusselvitysten käsittelyyn tulee viiveitä. Monen turvallisuusselvityksenmenettelyn piirissä olevan yrityksen haaste on jo nyt hakemusten kohtalaisen pitkä käsittelyaika, joka hidastuttaa rekrytointiprosessia, nimityksiä ja niiden myötä nimitetyn henkilön työssä aloittamisen ajankohtaa. Muiden hakemusten käsittelyaika ei saisi pidentyä nykyisestä. Koronavirusepidemian hoitaminen ensisijaisena tehtävänä todennäköisesti edelleen hankaloittaa resurssi-ongelmaa merkittävästi.

Nuhteettomuusseurantaan ehdotetut muutokset 51 § ja 52 §

Esityksessä ehdotetaan, että 51 §:n 1 momenttiin lisättäisiin säännös keskusrikospoliisin rikostiedustelutietojen ja suojelupoliisin

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

18.3.2020

tiedustelutietojen käyttämisestä nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannassa silloin, kun alkuperäinen perusmuotoinen henkilöturvallisuusselvitys on tehty nyt ehdotetun 19 §:n 1 momentin 7-kohdan perusteella lentoaseman turvavalvontatoimenpiteistä vastaavien ja niitä toteuttavien henkilöiden taustan tarkistamiseksi.

Koska mainittuja tiedustelutietoja ei jatkossakaan käytettäisi muiden perusmuotoisesti turvallisuusselvitettyjen henkilöiden nuhteettomuusseurannassa, esitys asettaisi perusmuotoisesti turvallisuusselvitetyt keskenään eri asemaan. Sen asemesta, että lukumääräisesti vain melko pienen joukon osalta myös mainitut tiedustelutiedot olisivat jatkossa nuhteettomuusseurannan piirissä, olisi EK:n näkemyksen mukaan perusteltua, että nämä tiedot liitetään kaikkien perusmuotoisesti turvallisuusselvitettyjen nuhteettomuusseurantaan. Ilmailun turvallisuus suojattavana etuna on myös EK:n näkemyksen mukaan tärkeä, mutta ei ole itsestään selvää, että se tässä suhteessa olisi tärkeämpi kuin muut perusmuotoisilla turvallisuusselvityksillä suojattavat edut. Olisi EK:n näkemyksen mukaan prosessiekonomian ja yksityisyyden suojan kannalta selkeämpää, että samaa nuhteettomuusseurannan systematiikkaa noudatettaisiin kaikkiin perusmuotoisen turvallisuusselvityksen arvoiksi katsottuihin suojattaviin etuihin. Esityksen mukaan tiedustelutietojen liittäminen nuhteettomuusseurantaan edellyttäisi myös uuden tietojärjestelmän luomista.

Esityksen muut vaikutukset

Esityksessä ehdotetut muutokset tulevat parantamaan ilmailun turvallisuutta, koska niiden myötä turvallisuusselvitysten kattavuus laajenee. Yritysten kustannukset tulevat kuitenkin nousemaan huomioiden, että selvitysten piiriin tulee 9 500 sellaista henkilöä, joita ei aiemmin ole selvitetty ja lisäksi noin 15 000 - 20 000 henkilön osalta kustannukset selvitystä kohden tulevat kaksinkertaistumaan, kun aiemman suppean turvallisuusselvityksen voimassaolon päättyessä tehdään perusmuotoinen turvallisuusselvitys. Lisäksi ehdotetun 19 §:n 1 momentin 7-kohdan perusteella tehtävien selvitysten maksu tulee olemaan korkeampi, koska niiden tekemiseen ja nuhteettomuusseurantaan liitetään myös edellä viitatu tiedustelutiedot.

Tässä esityksessä taustana on ilmailun kansainvälinen regulaatio. EK toteaa, että Suomessa olisi tarvetta turvallisuusselvityslain perusteelliseksi päivitykseen. Suppeiden turvallisuusselvitysten siirtyessä paikallispoliisilta suojelupoliisin tehtäväksi tietyt tulkinnot tiukkenivat koskien sitä, millaisissa tehtävissä toimivista tai millaisiin tiloihin pääsevistä henkilöistä voidaan tehdä suppea turvallisuusselvitys. Nykyisin enenevässä määrin viranomaisten tiloissa tapahtuvaa toimintaa on siirretty yritysten tehtäväksi. Nykyinen turvallisuusselvityslaki ei riittävästi tunnista tätä seikkaa. Esimerkiksi 21 §:n 1 momentin 3-kohdassa todetaan: "...saa pysyväisluonteisen oikeuden päästä sellaiseen viranomaisen yleisöltä suljettuun toimitilaan tai alueelle ja hoitaa siellä itsenäisesti rakennus-, asennus-, huolto- tai vartiointitehtäviä tai muita

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

18.3.2020

niihin rinnastettavia tehtäviä, jos toimitilasta tai alueesta saatavien tietojen oikeudettomalla käytöllä tai niissä tapahtuvalla lainvastaisella teolla voi vaarantaa yleistä turvallisuutta, valtion turvallisuutta tai muuta merkittävää yleistä etua...". Säännös ei näin tunnista yrityksen toimitiloissa tehtävää toimintaa, vaikka tällöinkin voisi vastaavalla tavoin vaarantaa valtion turvallisuutta. Säännös ei myöskään tunnista yksityisen edun vaarantumista. EK esittää, että turvallisuusselvityslain 21 §:n perusteita tarkasteltaisiin laajemmin uudelleen.